Reportatges | Ivet Eroles | Actualitzat el 01/12/2018 a les 08:15

Os i ramaderia, una convivència possible?

Aquesta primavera i estiu, les notícies sobre els atacs de l'os, focalitzades amb Goiat, han estat constants, així com el debat sobre la gestió de la fauna salvatge; aprofitem la pausa de la tardor per fer balanç

Dos ossos al Pirineu, en imatge d'arxiu | Territori

A l'entrada de l'hivern, ja queden lluny les imatges d'un vedell ferit dins les oficines del Parc Natural de l'Alt Pirineu, ubicat a Llavorsí; una acció de denúncia de ramaders de la zona pels atacs de l'os. Més proper en el temps, és el vídeo de la captura de l'os Goiat per canviar-li el dispositiu de seguiment, que es pot visualitzar de nou en aquest enllaç.

Ens trobem en una època mansa per parlar de l'os, però quan torni el desgel i s'acabi la hibernació, aquest tema saltarà de nou sobre la taula, amb la mirada fixa a Goiat, per veure som s'aplica sobre ell el *Protocol d'intervenció dels ossos al Pirineu*, que s'ha aprovat recentment i que és pioner a l'Estat espanyol.

En declaracions a **Pallars Digital**, Ricard Casanovas, cap del servei de Fauna i Flora del departament de Territori i Sostenibilitat, afirma que aquest protocol servirà com a "full de ruta" davant dels ossos problemàtics o ossos amb problemes. Dins d'aquestes categories, Goiat es considera un os problemàtic altament depredador, per aquest motiu, "a la primavera s'organitzaran operatius i actuacions per canviar el comportament de Goiat", comenta Casanovas, que matisa que un grup d'experts tindrà l'última paraula per determinar l'extracció o no de l'os del Pirineu, en funció de com reaccioni a aquestes mesures.

Aquest any, Goiat ha atacat a 37 ovelles, un cavall i cinc arnes a França, un cavall i una arna al Pallars i set cavalls, dos arnes, sis ovelles i una cabra a la Vall d'Aran. Des de Territori confirmen que l'atac a cavalls és inusual per part d'aquests animals i no descarten l'extracció final d'aquest exemplar.

Video: https://www.youtube.com/watch?v=dwp9mvHNknw

Joan Guitart, coordinador territorial de comarques de muntanya d'Unió de Pagesos, en declaracions a **Pallars Digital**, valora positivament la implementació del protocol, però pel sindicat és insuficient i parlen de la problemàtica de fons, ja que consideren que des que es va reintroduir l'os al Pirineu "s'ha treballat d'esquenes al territori". "Nosaltres al 1996 ja estàvem amb una pancarta al port de la Bonaigua dient que no volíem l'os", recorda Guitart, que considera que se'ls ha "arraconat".
[nointext]
Més enllà del focus mediàtic

Goiat ha acaparat l'atenció mediàtica aquest estiu, però que hi ha més enllà? Aquest 2018, comptabilitzant tots els ossos del Pirineu, a l'Alt Pirineu i Aran hi hagut en total quatre atacs a nou arnes, vuit atacs a cavalls amb vuit morts i 51 atacs a ovi i cabrum amb 88 morts, en les explotacions que no s'han adherit a les mesures de protecció que ofereix la Generalitat per rebaixar els danys causats per la fauna salvatge. Tal com explica Ricard Casanovas, en les explotacions que han optat a les ajudes, hi hagut 7 atacs a ovi i cabrum amb un total de 12 caps predats.

"Aquells ramaders que no volen agrupar, apletar els ramats, posar gossos de protecció, contractar un pastor a l'estiu, han patit més atacs", afirma Casanovas amb les dades a la mà, que exposa que hi ha tres propietaris que no s'acullen a les mesures de protecció i que acumulen 32 dels atacs totals, amb 61 baixes. Actualment, hi ha un total d'11.200 ovelles de 30 ramaders diferents distribuïdes en quatre agrupaments que es troben sota mesures de protecció per "minimitzar al màxim els danys causats".

Actuacions com aquestes busquen la convivència entre l'os i la ramaderia, que per a Casanovas "sí és compatible". "La ramaderia de muntanya és clau, la seva existència modela el territori, sense ella el país no seria el que és", valora el cap de Fauna i Flora, però al mateix temps reconeix que "l'os i la fauna salvatge són un segell de qualitat". En aquest sentit, Ricard Casanovas afirma que "la ramaderia i la fauna salvatge poden coexistir i apostem per la cohabitació". A més, explicita que al Pallars no ha baixat el nombre d'explotacions ramaderes a causa de l'os.

El gruix de les partides econòmiques del projecte Piroslife (que gestiona la reintroducció i conservació de l'ós) s'ha destinat fins ara a la prevenció de danys a la ramaderia. Concretament, el 35% dels 1,7 milions invertits fins al moment. La Generalitat ha destinat prop de 200.000 euros aquest 2018 en la contractació de pastors i vaquers, la millora d'instal·lacions per a pastors, i l'adquisició de material per a cabanes i barracons, entre altres.

Contrasts d'opinions

A diferència de Territori, Joan Guitart d'Unió de Pagesos no veu possible aquesta convivència. "Per guanyar-nos la vida hem de tenir bestiar i es fa complex vigilar el ramat a l'estiu", explica Guitart, que comenta que avui en dia ja no hi ha molts pastors. "Has de dedicar moltes hores a cuidar el ramat, protegir-lo dels atacs... i al final et quedes sense família", relata el representant del sindicat agrari. Tot i això, Guitart comenta que "ja sabem que l'os no s'expulsarà, però ningú ens ha dit quants animals caben al territori. Van començar amb quatre o cinc ossos, i ara en hi ha uns 50. Els problemes es multiplicaran".

Imatge d'ovelles mortes a la Vall d'Aran en un dels atacs de Goiat. Foto: ACN

En els darrers mesos, el sindicat agrari Asaja també ha mostrat la seva preocupació davant la decisió de la Generalitat de mantenir el seu compromís amb compatibilitzar la ramaderia de muntanya amb la conservació de l'os, ja que considera que "perjudica seriosament" el sector ramader. En aquest sentit, l'Associació de Ramaders del Pallars Sobirà també ha afirmat que estan "cansats" de les paraules dels polítics i de l'incompliment de les promeses que els han fet.

El 31 d'agost uns 200 ramaders es van manifestar a Vielha per reclamar un millor gestió de la fauna salvatge. Un acte en el que Joan Caball, coordinador nacional d'Unió de Pagesos, va defensar la necessitat d'assolir un "pacte" amb la gent que viu al territori per acordar noves polítiques de gestió d'aquest tipus d'animals que contribueixin a fer compatible la seva coexistència. Tal com il·lustren les dades recollides el 2017, aquell any els atacs d'animals salvatges van créixer un 32% i i entre ossos, llops i voltors han protagonitzat uns 400 assalts de bestiar en vuit anys.

Assumpta Codinach, de l'Assemblea Pagesa, ha compartit el seu punt de vista amb **Pallars Digital**. Per aquesta pagesa de Pobellà, a la Vall Fosca, la qüestió recau en "el model que tenim". "Jo vull un Pirineu viu, amb la gent i els pagesos i pageses que vivim als pobles de muntanya", comenta Codinach, "vull que hi hagi ramats que aprofitin les pastures". Per la membre de l'Assemblea Pagesa, la diversitat d'espècies resulta interessant, però considera que l'Administració ha de fer una gestió "consensuada i acurada de tota la fauna salvatge". "L'Administració ens imposa una fauna", concreta Codinach, "i la fauna salvatge ara es suporta, no es gestiona".

Conservació i natura en el punt de mira

En el mosaic d'opinions diverses també entren en joc les visions d'agrupacions ecologistes com Depana i Ipcena. L'Associació per la defensa, estudi i conservació del patrimoni natural, Depana, ha denunciat que algunes associacions ramaderes "manipulen informació", posant com a exemple l'acció reivindicativa protagonitzada per l'Associació de Ramaders del Pallars Sobirà, quan van

deixar un vedell ferit a l'oficina del Parc Natural de l'Alt Pirineu. En el seu moment, l'entitat va qualificar d'"absolutament injustificable" l'acció i va denunciar que "el ramader propietari del vedell ferit cobra subvencions per activitats vinculades a la conservació de la natura".

El vedell ferit deixat dins l'oficina del PNAP a Llavorsí.Foto: ACN

Per la seva banda, la Institució de Ponent per a la Conservació i l?Estudi de l'Entorn Natural, Ipcena, va recollir més de 100.000 signatures aquest estiu contra l'expulsió de Goiat. Per aquesta institució l'administració ha de posar els mitjans necessaris "per aconseguir amb les millors garanties la compatibilitat entre fauna salvatge i la ramaderia extensiva".

2019, gestió en mans de la Generalitat

El programa de consolidació de l'ós al Pirineu es fa en el marc del projecte Piroslife, amb fons europeus, però a partir d'aquest 2019, quan acabi el suport del programa Life, la Generalitat s'ha compromès a mantenir l'esforç en matèria de prevenció i de gestió de l'os, com a mínim, en els nivells dels darrers anys. També està previst culminar el traspàs de competències en gestió de fauna al Conselh Generau d'Aran. El cost global del dispositiu s'estima en 500.000 euros l'any.